

Democràcia amb adjectius

Diumenge, dia 2 de març, Rússia va refermar el poder de Vladímir Putin. El seu candidat, Dimitri Medvedev, va obtenir la victòria a les eleccions presidencials. Es tracta, fet i fet, del triomf d'una estratègia política que Putin ha aplicat des que va pujar al poder: modelar el sistema heretat després de la caiguda de l'URSS d'acord amb els seus interessos.

Un gran cartell, amb la imatge del president Vladímir Putin i del seu successor, Dimitri Medvedev, i el lema "Guanyar units!" penja d'un edifici de la ciutat russa de Sant Petersburg.

Amb la caiguda de l'URSS i del sistema comunista tot feia pensar que l'única alternativa política possible a Rússia era la instauració d'un sistema democràtic. Però la certesa dels experts i politòlegs que l'alliberament del comunisme conduiria el país progressivament cap a un sistema basat en l'economia de mercat, l'estat de dret, la creació d'institucions civils i el rebuig a la confrontació en la política exterior només responia a una valoració

superficial de la situació i probablement a un profund desconeixement del caràcter de la societat russa. L'enfonsament del sistema soviètic va tenir lloc amb la passivitat més absoluta de la població i no fou causa de manifestacions d'inconformisme amb l'estructura social o de moviments populars. L'opció democràtica, per tant, no va arribar pel desig de canvi de la població, sinó que va ser simplement fruit de les tendències descentralitzadores motivades per les

rivalitats entre clans i fraccions de la classe dirigent.

La tardor del 1991 el parlament de la Federació Russa va votar per majoria absoluta a favor d'engegar uns canvis radicals i de transformar democràticament el sistema polític rus. Però les expectatives es van frustrar ben aviat. El 1993 Ieltsin va decidir de resoldre les diferències personals amb el Soviet Suprem de la Federació Russa a través de les armes i no va dubtar a carregar contra la Casa Blanca. De resultes d'aquelles accions, van morir unes 150 persones al centre de Moscou. Aquest fet va significar el primer pas enrere en la transició democràtica i va instaurar al sistema polític rus el principi segons el qual el fi justifica els mitjans. Però si els esdeveniments del 1993 van ser el primer pas enrere, les eleccions del 1996 van acabar consolidant un sistema basat en la figura presidencial i van significar un retorn a l'època pre-Gorbatxov.

Privatització descontrolada. La presidència de Boris Ieltsin va ser en general una època molt convulsa per a Rússia. Tot i que va engegar reformes necessàries per a la transició democràtica, com ara les bases d'una economia de mercat o la llibertat de premsa, el seu mandat és considerat per la població russa com una època molt negativa. Fou durant la presidència de Ieltsin que es va dur a terme el procés de privatització sense cap control i sense haver creat prèviament les institucions necessàries per a executar-lo. També durant el mandat de Ieltsin es va obrir foc sense escrúpols contra el parlament rus, el 1993, i es va iniciar la primera guerra de Txetxènia, el 1994. Quant a la política exterior, tot i que no va tenir mai una estratègia clara, es pot dir que, en general, Ieltsin va ser un aliat d'occident, en gran mesura condicionat pels préstecs que l'FMI i el Banc Mundial van concedir a Rússia. D'una altra banda, va ser precisament durant aquell mandat quan les maniobres del president per a controlar totalment el poder van portar a la reproducció d'un sistema personificat que va reprendre la tradició tsarista del poder basat en una sola persona, sistema que també es va mantenir durant l'època soviètica. Però Ieltsin no únicament va impedir que es creés una tradició d'elecció democràtica de la figura presidencial, sinó que va

instaurar la tradició de l'heren, i proposa Vladimir Putin com a únic successor possible a la presidència de Rússia.

Al seu torn, Vladimir Putin va fer servir el desencant del període lelsin per acabar de consolidar un sistema polític basat en el president i en la seva verticalitat del poder. Va iniciar la presidència amb la segona guerra Txetxena i amb una política de mà dura contra els *razdats*, el terrorisme i la corrupció. Després del caos polític i social dels 90, aquesta imatge de Putin com a administrador de l'ordre per a obtenir la confiança i el suport d'una població exhausta pels ensurts polítics i econòmics no va trigar gaire a fer llevada, i aviat va començar a ser percebut com el *salvador* o l'*estabilitzador*, en paraules de la politòloga russa Lilita Xertsova. A més, aquesta imatge positiva de Putin es va reforçar amb la millora dels paràmetres econòmics deguda a l'alça dels preus internacionals del petroli.

Pel que fa a la política exterior, si bé els inicis del mandat de Putin es caracteritzen per una estreta col·laboració amb occident, sobretot en la lluita contra el terrorisme després dels atemptats de l'11-S, aquestes relacions es trenquen el 2004, arran de la Revolució Taronja d'Ucraïna. A partir d'aleshores, amb el pretext d'evitar que es pugui reproduir una revolució dels colors al territori rus, Putin adopta una actitud restrictiva sobre les llibertats i les aspiracions de part de la població russa d'assolir un sistema més democràtic. Entre més mesures, s'aplica la reforma de la llei electoral, de manera que s'eliminen totes les possibilitats que puguin sorgir nous partits polítics sense el vist-i-plau del Kremlin, i queden reduïdes pràcticament a zero les possibilitats que tenen els partits minoritaris de formar part del govern.

L'herència de Putin. Es pot concloure que l'herència política de Putin és formalment un règim presidencial basat en el poder vertical, en una forta centralització i en la repressió de qualsevol opció política que pugui significar una amenaça a l'ordre actual. El sistema polític que s'ha consolidat durant el mandat de l'actual president rus és difícil de descriure. Si bé no pot ser considerat com una dictadura en tota regla o com un sistema completament autoritari, tampoc no té les característiques d'una democràcia participativa clàssica. L'actual siste-

ma rus ha rebut innumerable adjectius i qualificatius per part dels politòlegs: *sistema híbrid, iniciació democràtica, autoritarisme burocràtic o democràcia dirigida*, per exemple. El govern rus ha intentat definir el seu sistema i l'ha denominat *democràcia sobirana*. Aquesta idea de *democràcia sobirana* que ha elaborat l'administració del president és més l'intent de dissenyar un projecte de futur del sistema polític que no la definició de la realitat actual. Aquest projecte es basa en la idea de recuperar la categoria de Rússia com a potència mundial i vol trobar un sistema de desenvolupament propi, no importat, a més de crear un sentiment nacional sòlid que retorni la dignitat al poble rus després del fracàs soviètic. En qualsevol cas, independentment de com sigui qualificat, el principal objectiu del sistema actual és de perpetuar el control dels recursos per part de l'elit burocràtica, és a dir, *status quo*, però no desenvolupament.

Els esdeveniments a la Rússia post-comunista demostren que després de la caiguda del sistema totalitari es tendeix a reproduir-ne les característiques intrínseques. Anb 10, el sistema d'ara no arriba a ser una còpia exacta de l'anterior, però *què es troba condic ionat per la necessitat d'adaptar-se a la nova realitat internacional*. Precissament a què a nova realitat, malgrat les característiques de l'actual sistema heretades de la tradició autoritària, pot impedir que es reproduixi un ordre calcat de l'anterior a causa del caràcter aflacionista i immobiliària. De moment, la situació econòmica i social a Rússia es manté gràcies als alts preus internacionals del petroli, però això, precisament, fa que el sistema sigui molt vulnerable i que es trobi condicionat tant per les necessitats socials de la població russa com per l'actual ordre mundial. Sembla, per tant, que el nou president rus, que sens dubte serà Medvedev, tindrà dificultats per a perpetuar l'immobilisme del sistema rus a llarg termini i haurà de prendre decisions importants sobre el futur del sistema polític rus.

Charo Izquierdo
Moscou

nacionalia ciemen

el diari de les nacions sense estat

- notícies d'Europa i el món
- Agència d'activitats
- consulta per lloc, tema i data
- fitxes de les nacions
- documentació i publicacions

La independència de Kosovo, "qüestió de dies"
Data: 28/01/2008
"Qüestió de dies". Les paraules de Hashim Thaci, primer ministre de Kosovo, han tingut un ressò autènticament internacional.

36 anys del Bloody Sunday: un escenari de pau a l'Ulster
Data: 30/01/2008
La commemoració del "Diumenge Sagnant" a Irlanda del Nord arriba per primer cop amb un govern compartit entre unionistes i nacionalistes.

L'exemple del .cat: Bretanya, Escòcia i Galícia segueixen el mateix camí
Data: 30/01/2008
Internet ha significat una nova oportunitat per a les llengües i les cultures minoritzades. Després que l'ICANN acceptés el domini .cat, arriba el torn del .bzh, .sco i .gal, entre d'altres.

Fitxa de Bretanya - Breizh
Es el nom oficial d'una regió francesa, però tradicionalment s'ha considerat que la nació bretona és aquesta regió més el departament del Loira Atlàntic.

<http://www.nacionalia.cat>
(edicions en català i anglès)